

Список використаних джерел

1. Аналіз епізоотичної ситуації інфекційних хвороб свиней в Україні / О. М. Якубчак та ін. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2014. № 3. С. 82-85.
2. Ефективне виробництво свинини в умовах СВК «Агрофірма «Миг-Сервіс-Агро» / С. С. Іванов та ін. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2015. Вип. 4, Т. 2. С. 78-86.
3. Романов О. Вартість захворювань у інфікованих стадах: прогнозувати, щоб не втрачати. *Пропозиція*. 2015. № 4. С. 160-162.
4. Хвороби свиней / В. І. Левченко та ін. ; за ред. В. І. Левченка, І. В. Папченка. Біла Церква : Білоцерківський державний аграрний університет, 2005. 168 с.
5. Ксьонз І. М. Колієнтеротоксемія свиней. *Тваринництво сьогодні*. 2015. № 1. С. 32-36.
6. Євтушенко А.Ф. Набрякова хвороба поросят. *Здоров'я тварин і ліки*. 2002. № 10 (12). С. 10–11.
7. Петров М. Набрякова хвороба свиней – нові погляди щодо етіології, патогенезу, лікування та профілактики. *Ветеринарна медицина України*. 2003. № 5. С. 35–36.
8. Романюк П. Щодо лікування набрякової хвороби свиней. *Ветеринарна медицина України*. 1999. № 1. С.38.
9. Бобруйко С. Набрякова хвороба: прояви, лікування та профілактика. *Ветеринарна медицина України*. 1997. № 4. С. 13-14.

УДК 619:616.98:579.842.14

ЗАХВОРЮВАННЯ СВИНЕЙ НА САЛМОНЕЛЬОЗ

І. Козлов, здобувач вищої освіти

Науковий керівник – **О. Найдіч**, канд. вет. наук, доцентка

Миколаївський національний аграрний університет

У статті розглянуто сальмонельоз свиней як інфекційне захворювання бактеріального походження. Досліджено збудника хвороби, шляхи передачі, клінічні прояви та методи діагностики. Окреслено ефективні підходи до профілактики та лікування, враховуючи сучасні ветеринарні стратегії боротьби із захворюванням.

Ключові слова: сальмонельоз свиней, інфекційні захворювання, збудник *Salmonella*, діагностика, клінічні прояви, шляхи передачі, профілактика, лікування.

Вступ

Сальмонельоз – це одна з найбільш поширених бактеріальних інфекцій свиней, яка завдає значних економічних збитків у тваринництві

через високу смертність молодняку, втрати продуктивності та витрати на лікування (рис. 1).

Рис. 1. Приклад сальмонельзу у свині

Збудниками захворювання є бактерії роду *Salmonella*, які можуть спричиняти як гострі, так і хронічні форми хвороби (рис. 2). Важливим аспектом проблеми є також ризик передачі сальмонельозу від свиней до людини через забруднені продукти тваринного походження. Саме тому дослідження ефективних методів діагностики, лікування та профілактики сальмонельозу є актуальним напрямом ветеринарної науки [1].

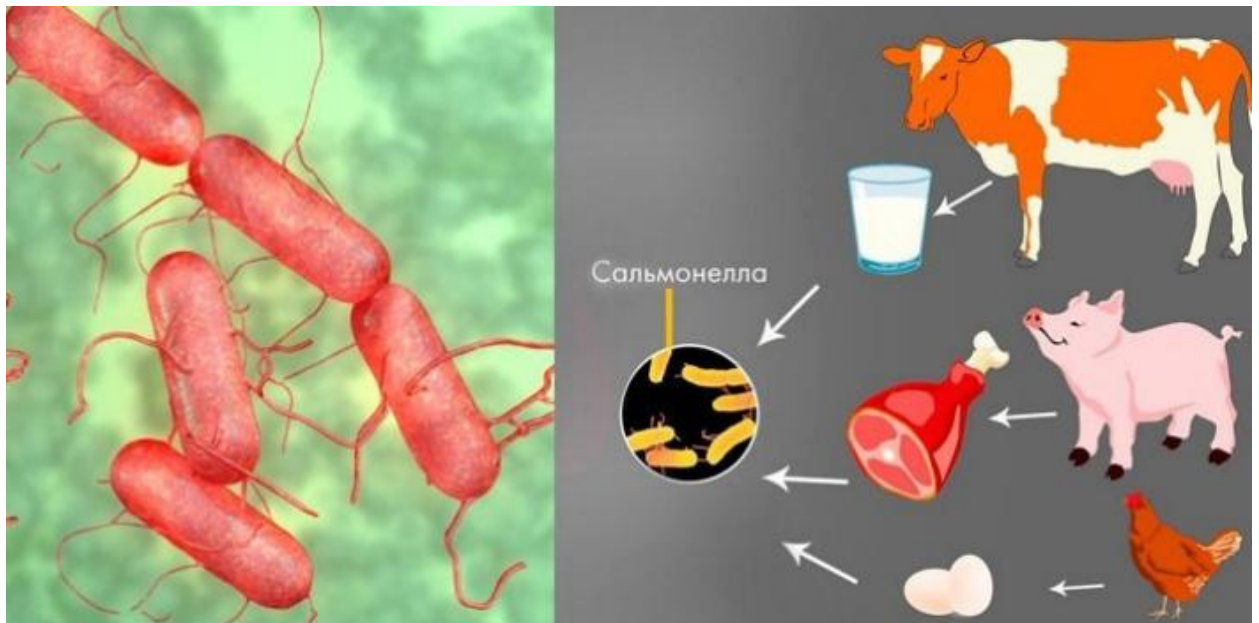

Рис. 2. Шляхи розповсюдження сальмонельозу

Огляд літератури

Наукові дослідження показують, що основними шляхами передачі *Salmonella* серед свиней є фекально-оральний механізм, а також контакт із зараженим кормом, водою чи інфікованими тваринами. Спалахи сальмонельозу можуть бути спричинені недотриманням санітарних норм на свинофермах, недостатньою обробкою корму і води, а також через контакти свиней з інфікованими особинами [2].

Останніми роками в ветеринарії активно впроваджуються сучасні методи діагностики сальмонельозу. Зокрема, молекулярні (ПЛР) та серологічні (ІФА) методи дозволяють швидко та точно виявити збудника в зразках крові, фекаліях або тканинах свиней. Це значно покращує ефективність раннього виявлення інфекції та зменшує ризик поширення захворювання на фермах [2].

Важливу роль у профілактиці сальмонельозу відіграють санітарно-гігієнічні заходи на фермах. Регулярна дезінфекція приміщень, обробка кормів та води, контроль за здоров'ям тварин – це основні кроки для запобігання інфікуванню свиней. Окрім того, на ринку вже доступні вакцини, які дозволяють значно знизити ризик захворювання серед поголів'я [2].

Одним із значних викликів для боротьби з сальмонельозом є проблема резистентності *Salmonella* до антибіотиків. Це ускладнює лікування хвороби та робить необхідним пошук альтернативних методів лікування. Останні дослідження показують, що використання фагів, пробіотиків та натуральних антибіотиків може стати ефективним доповненням до традиційних терапевтичних підходів [3].

Завдяки новим технологіям і розробкам у ветеринарній медицині, зокрема в галузі генетичних і молекулярних досліджень, стало можливим визначення мутацій в генах *Salmonella*, що дозволяють збудникам ставати більш стійкими до терапії. Ці дослідження вимагають подальшого розвитку і впровадження для підвищення ефективності заходів боротьби з хворобою [3].

У зв'язку з прогресуючими проблемами антибіотикорезистентності, необхідно спрямувати зусилля на впровадження нових методів профілактики та лікування сальмонельозу. Це включає активне використання вакцин, фаготерапії, а також розвиток альтернативних підходів до діагностики та боротьби з захворюванням. Важливим є комплексний підхід, який поєднує сучасні методи діагностики, суворі санітарні заходи на фермах та розробку нових лікарських засобів [3].

Матеріал та методики

Для дослідження було відібрано клінічні зразки від хворих тварин на свинофермах із зареєстрованими спалахами сальмонельозу. Дослідження включало бактеріологічний посів, виділення чистої культури *Salmonella*, її ідентифікацію методом ПЛР, а також тестування чутливості до

антибіотиків. Додатково проводили клінічний аналіз стану заражених свиней, визначали основні симптоми та патологоанатомічні зміни [4,5].

Результати та обговорення

Було встановлено, що найбільш поширеними серотипами *Salmonella*, виявленими у свиней, є *S. Typhimurium* та *S. Choleraesuis*. Клінічно хвороба проявлялася лихоманкою, діареєю, втратою апетиту та загальним виснаженням. Патологоанатомічні зміни включали набряк кишечника, некротичні ураження слизової оболонки та збільшення мезентеріальних лімфатичних вузлів.

Аналіз чутливості до антибіотиків показав високу резистентність збудника до традиційних препаратів, таких як тетрацикліни та ампіцилін, що підтверджує необхідність пошуку нових терапевтичних підходів.

Висновки

Дослідження підтвердило значну роль *Salmonella* у патологіях свиней та вказало на необхідність удосконалення методів діагностики й профілактики хвороби. Враховуючи зростаючу резистентність бактерій до антибіотиків, подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку альтернативних підходів лікування, таких як фагова терапія, пробіотики та вакцинопрофілактика.

Отож, сальмонельоз свиней є серйозним інфекційним захворюванням бактеріального походження, яке викликається бактеріями роду *Salmonella*. Збудники сальмонельозу передаються через фекально-оральний механізм, при контакті із зараженими кормами, водою та іншими інфікованими тваринами. Враховуючи різноманітні шляхи передачі інфекції, важливою є своєчасна діагностика та контроль на всіх етапах виробництва, починаючи з кормової бази і до кінцевого продукту.

Використання сучасних методів діагностики, таких як полімеразна ланцюгова реакція (ПЛР) та імуноферментний аналіз (ІФА), дозволяє точно і швидко виявляти збудників сальмонельозу. Це сприяє оперативному вжиттю заходів щодо обмеження поширення хвороби на фермах та виявленню інфікованих тварин на ранніх стадіях захворювання, що є критично важливим для мінімізації економічних втрат.

Основними заходами профілактики сальмонельозу є дотримання санітарно-гігієнічних норм на фермах, регулярна дезінфекція приміщень та кормових систем, контроль за якістю кормів і води. Важливу роль відіграють вакцини, які допомагають знижувати захворюваність серед поголів'я. Однак, навіть із наявністю профілактичних заходів, проблема сальмонельозу залишається актуальною через можливість виникнення нових штамів з підвищеною стійкістю до лікувальних заходів.

Однією з найбільших проблем у боротьбі з сальмонельозом є антибіотикорезистентність *Salmonella*. Бактерії, що стали резистентними до звичайних антибіотиків, ускладнюють лікування інфекцій і підвищують ризик виникнення важких форм захворювання. Це спонукає до пошуку

альтернативних методів лікування, таких як використання фагів, пробіотиків, а також нових антимікробних препаратів. Врахування цього фактору є важливим для збереження ефективності терапевтичних підходів у ветеринарії.

Інноваційні технології, такі як генетичні та молекулярні дослідження, можуть значно покращити наше розуміння механізмів поширення сальмонельозу, допомогти в розробці нових методів діагностики та лікування. Подальші дослідження в галузі етіології захворювання, генетичної стійкості збудників і альтернативних методів терапії відкривають нові можливості для ефективної боротьби з сальмонельозом у свиней.

Для зменшення ризику сальмонельозу в свинарстві необхідно вдосконалювати методи профілактики, покращувати умови утримання тварин і здійснювати комплексну боротьбу з антибіотикорезистентними штамми. Важливо також посилювати співпрацю між науковцями, ветеринарами та фермерами для своєчасного виявлення інфекцій і ефективного управління епідемічною ситуацією.

Список використаних джерел

1. Мельник В. В., Дерев'янка І. Ю. Епізоотологічні особливості сальмонельозу свиней в Полтавській області // Науково-технічний бюлетень НДЦ біобезпеки та екологічного контролю ресурсів АПК. 2015. С. 169–174.
2. Малиш Н. Г. Сальмонельоз в Україні: епідеміологічні аспекти // Матеріали науково-практичної конференції «Сучасні проблеми епідеміології та мікробіології». 2019. С. 45–50.
3. Тітаренко О. В. Етіологічне значення *Salmonella typhimurium* в захворюванні свиней на сальмонельоз // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. 2008. С. 349–352.
4. Мех Н. Я., Гаркавенко Т. О., Яблонська О. В. Циркуляція сальмонел на території України // Вісник Харківської державної зооветеринарної академії. 2015. – Вип. 3 (102). С. 169–174.
5. Бердник В. П., Тітаренко О. В. Етіологічне значення *Salmonella typhimurium* та *Salmonella choleraesuis* в захворюванні свиней на сальмонельоз // Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2008. № 3. С. 87–89.